

Θεάτρου Πόλις. Διεπιστημονικό περιοδικό για το θέατρο και τις τέχνες

Τόμ. 1, Αρ. 1 (2017)

Τεύχος 3-4 (2017-2018) ΕΠΙΔΑΥΡΟΣ: ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ, ΣΥΓΚΛΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ

Επίδαυρος Θέατρο σαν θέαμα ή ως σύνθετη επικοινωνιακή τελετουργία

ΘΟΔΩΡΟΣ ΓΛΥΠΤΗΣ

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΓΛΥΠΤΗΣ Θ. (2023). Επίδαυρος Θέατρο σαν θέαμα ή ως σύνθετη επικοινωνιακή τελετουργία. *Θεάτρου Πόλις. Διεπιστημονικό περιοδικό για το θέατρο και τις τέχνες*, 1(1), 180–183. ανακτήθηκε από <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/theatrepolis/article/view/34457>

Επίδαυρος
Θέατρο σαν θέαμα
ή
ως σύνθετη επικοινωνιακή τελετουργία

Καθώς αντιλαμβάνομαι τις Τέχνες στο πλαίσιο μιας ευρύτερης τελετουργικής επικοινωνίας (**Ρυθμός**) που συντονίζει τον Πολιτισμό κάθε κοινωνίας, η οποία λειτουργεί **σε κοινό τόπο και χρόνο**, διερευνώ τις σχέσεις μεταξύ των διάφορων Τεχνών με άξονα το "**κοινό**", που συγκροτεί την κοινωνία. Μια τέτοια προσέγγιση βρίσκεται σε αντιπαράθεση με την κυρίαρχη αποκλίνουσα «αισθητική αυτονομία» της κάθε Τέχνης, που καλλιεργήθηκε μέσα από το στερεότυπο της «ατομικής ελευθερίας έκφρασης», η οποία προέκυψε με τη βιομηχανική επανάσταση, καθώς οι «μηχανές» καθορίζουν σταδιακά σε πλανητικό πεδίο τη «μαζική παραγωγή» αντικειμένων (και Τέχνης) διασπώντας τις προαιώνιες χειροτεχνικές τελετουργίες. (Σύνθετο και κρίσιμο ζήτημα για πρόχειρη ανάλυση).

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο ανέπτυξα από το τέλος της δεκαετίας του 60 την «**αντι-θεαματική**» στάση απέναντι στη Σύγχρονη Τέχνη, από τη σκοπιά του Homo Faber³ με τη σειρά «**ΧΕΙΡΙΣΜΟΙ**»⁴, όπου διερευνώ τις σχέσεις της «**γλυπτικής γλώσσας**» με τα εκφραστικά μέσα επικοινωνίας των άλλων Τεχνών, όπως διαμορφώνονται από την κυριαρχία της «κοινωνίας του θεάματος» που κατακλύζει τον «τρέχοντα πολιτισμό», κυριολεκτικά και μεταφορικά, δια μέσου της «οπτικοακουστικής επικοινωνίας», καθώς οι Τέχνες «προβάλλονται και διαβάζονται» πλέον **δια μέσου της εικόνας, του ονόματος-ετικέτας (label), και όχι δια μέσου του έργου.**

Σε αυτή βάση προέκυψε το «πείραμα» για τα σκηνικά της τραγωδίας *Φοίνισσες* του Ευριπίδη στο αρχαίο θέατρο της Επίδαυρου το 1983, όπου προσπάθησα να εφαρμόσω τις απόψεις μου. Αυτή η περιπέτεια, παρά τις αγαθές προθέσεις των συντελεστών, απέδειξε δυστυχώς τη «θεωρία» (!) μου, καθώς προέκυψε μια αποκλίνουσα «ατομική ερμηνεία» σε κάθε τομέα σκηνικής λειτουργίας: Σκηνικό περιβάλλον, κουστούμια, μακιγιάζ, υποκριτική, μουσική, χορός... κάθε «όνομα-label» και άλλος «ρυθμός»...

Αυτό το «μάθημα» άνοιξε νέα σελίδα στη διερεύνηση των «ρυθμών» της Σύγχρονης Τέχνης ανάμεσα σε επικαιρότητα - διαχρονικότητα...

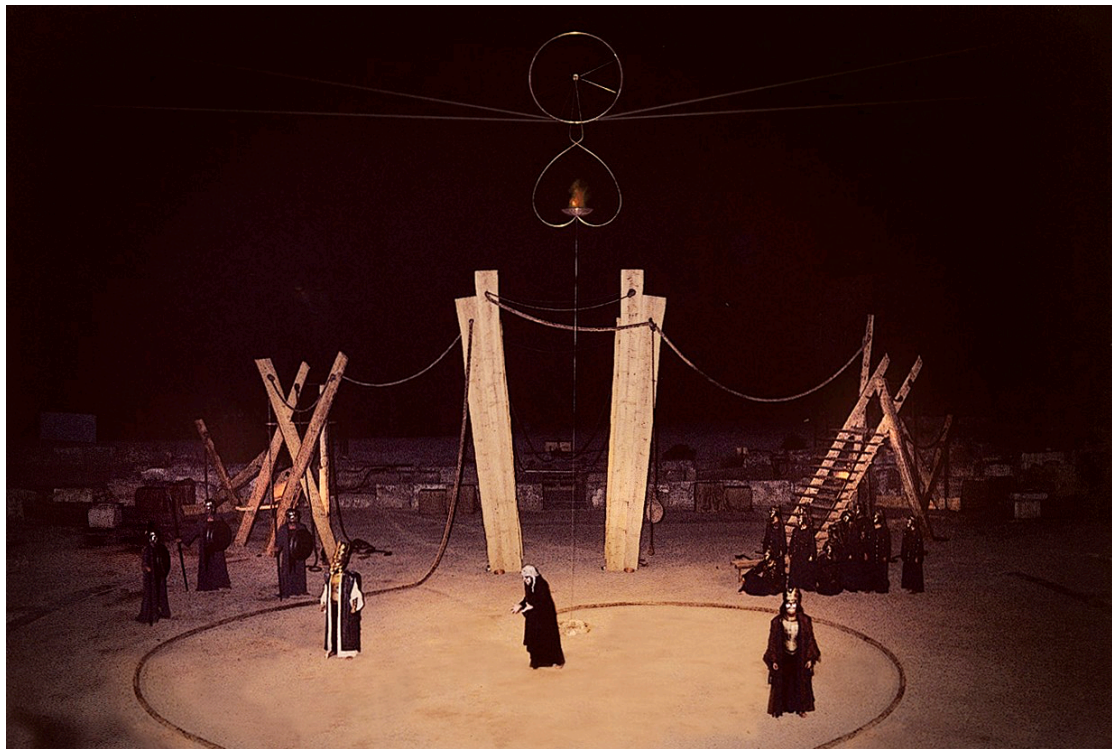
Εδώ χρειάζεται να παρεμβάλω μια προσωπική άποψη για το θέατρο:

³ Ορισμός του *homo faber* : Ο άνθρωπος ως κατασκευαστής ή δημιουργός. Κατά τον *Bergson*: Ο άνθρωπος ο οποίος αφιερώνεται στο να μετασχηματίζει τόσο τον εαυτό του ηθικά όσο και τα υλικά αντικείμενα – σε αντίθεση με τον *homo sapiens*.

⁴ ΧΕΙΡΙΣΜΟΙ = σειρά επικοινωνιακών πειραμάτων μεταξύ της ΓΛΥΠΤΙΚΗΣ «γλώσσας» και των εκφραστικών κωδίκων άλλων ΤΕΧΝΩΝ – ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ σε προφορική ή σε γραπτή εκδοχή – ΕΙΚΟΝΑΣ (βλ. Ζωγραφική, Φωτογραφία σταθερή ή κινητή – ΘΕΑΤΡΟ πρόζας, μουσικό, χορευτικό – ΜΟΥΣΙΚΗ...

Πιστεύω πως η μαγική και προνομιακή ατμόσφαιρα του θεάτρου απορρέει από τη βασική διαλεκτική ισορροπία ανάμεσα στην αίσθηση και στην ψευδαίσθηση, όπου ο πλασματικός χώρος και ο μύθος χρησιμοποιούνται για να βαθιάει η αίσθηση του κόσμου σε τόπο και χρόνο, δηλαδή σε κοινωνικό πεδίο. Νομίζω πως στην εποχή μας χάνεται αυτή η διαλεκτική ισορροπία και η πολιτισμική οικονομία των τεχνών που συνθέτουν το θέατρο, καθώς η *αίσθηση* του κόσμου εκφυλίζεται μέσα στην *ψευδαίσθηση* της οπτικοακουστικής επικοινωνίας, όπου βυθίζεται ποσοτικά ο πολιτισμός από τις τεράστιες δυνατότητες της τεχνολογίας για παραγωγή, διακίνηση και κατανάλωση οπτικοακουστικών πλασματικών «εικόνων».

Σε αυτό το πλαίσιο θα πρότεινα ένα πειραματικό εργαστήριο (workshop) μιας σύνθετης θεατρικής-επικοινωνιακής τελετουργίας, αξιοποιώντας το *χώρο της Επιδαύρου*, ως πεδίο μιας σύγχρονης εμπειρίας σε *χρόνο μιας ημέρας τουλάχιστον*: Μια βιωματική επικοινωνία σε *κοινό τόπο και χρόνο*, με όλες τις *αισθήσεις* ανοιχτές στο φυσικό περιβάλλον (ουρανό, γη, δένδρα...) και στο τεχνητό (Αρχαίο Θέατρο και άλλα μνημεία...) στις εναλλαγές του φυσικού φωτός, αλλά και επικοινωνία μεταξύ των μετεχόντων, στην αναζήτηση μιας σύγχρονης θεατρικής τελετουργίας, σε ένα «θέμα» της εποχής, πέρα από τη ρομαντική «αναπαράσταση» στερεοτύπων της Αρχαίας Ελλάδας...

Σκηνή από την παράσταση *Φοίνισσες*, 1983.
Ο *Μετέωρος Βωμός* του Θόδωρου, αιωρείται στην εστία της ορχήστρας μπροστά από την πύλη του παλατιού

Θρόνος-Φορείο του Οιδίποδα, του Θόδωρου για την παράσταση *Φοίνισσες*, 1983.

Μετέωρος βωμός
Μακέτα για το σκηνικό του Θόδωρου, στο Θέατρο Επιδαύρου για την τραγωδία του Ευριπίδη *Φοίνισσες*, 1983.

Σκηνικό του Θόδωρου για τις *Φοίνισσες*, (1983), στο Θέατρο της Επιδαύρου, την ημέρα.